

מה הוא גיליון מידע על סיכונים תעסוקתיים?

גיליון מידע זה הוא אחד מתוך סידרה של גיליונות מידע בינלאומיים המתייחסים לסיכונים תעסוקתיים במקצועות שונים. הוא מיועד לכל אלה הקשורים מקצועית בשמירת הבטיחות והבריאות בעבודה: רופאים ואחיות תעסוקתיים, גיהותנים, ממוני וקציני בטיחות, מפקחי עבודה, נציגי עובדים, ועובדים מיומנים אחרים.

גיליון מידע זה מפרט, בסדר תקני מוגדר, את הסיכונים השונים אשר אחות בריאות הציבור עלולה להיות חשופה אליהם במהלך עבודתה הרגילה. גיליון מידע זה אינו מיועד לספק עצות אלא מהווה מקור מידע בלבד. הידע אודות מה שגורם לפציעות ולמחלות תעסוקתיות מאפשר לתכנן וליישם אמצעי מגן מתאימים כנגד סיכונים אלה.

גיליון מידע זה מכיל ארבעה עמודים:

בעמוד הראשון מצוי מידע על הסיכונים המשמעותיים ביותר לגבי עבודתה של אחות בריאות הציבור. העמודים 2 ו-3 מכילים מידע מפורט ושיטתי יותר בנוגע לסוגים השונים של הסיכונים, לעתים ביחד עם הצעות לגבי אופן מניעתם (הם מסומנים כ- ❶ וכו' וההסבר להם ניתן בסוף עמוד 3). עמוד 4 מיועד עבור מידע ספציפי, שהוא בעל ערך במיוחד עבור מומחים בתחום הבטיחות והגהות, והוא כולל את תיאור המקצוע, פירוט המטלות של העובד, הערות, מראי-מקום, וכדומה.

מי היא אחות בריאות הציבור?

אחות מוסמכת הנותנת, במסגרת שרות-בריאות קהילתי, טיפול, ייעוץ וסיעוד לבני המשפחה השונים, ובמיוחד לאמהות, תינוקות וילדים. מבקרת בדירות מגורים לשם מתן שירותי סיעוד וטיפול, ומדריכה בהתאם לצורך את בני המשפחה.

מה הם הסיכונים העיקריים של עיסוק זה?

- דקירות וחתכים הנגרמים על ידי עצמים חדים, (במיוחד דקירות ממזרקים וחתכים מאזמלים)
- חשיפה לחומרי ניקוי, חיטוי ועיקור, היכולה לגרום להרעלות ו/או לדרמטוזות ואקזמות
- סכנת הידבקות במחלה מידבקת, כתוצאה מהמגע הקרוב והמרובה עם משפחות שיש בהם חולים במחלות כאלה.

סיכונים תעסוקתיים

סיכוני תאונות

- 1 היתקלויות, החלקות ונפילות על רצפות רטובות, במיוחד בזמן מצבי-חירום
- 2 דקירות וחתכים הנגרמים על ידי עצמים חדים, (במיוחד דקירות ממזרקים וחתכים מאזמלים)
- 3 4 צלקות וכוויות כתוצאה ממגע בציוד עיקור חם, במים חמים או בצינורות קיטור
- 1 5 מכות חשמל כתוצאה ממגע בציוד חשמלי פגום, שבידודו לקוי, או שאינו מוארק כהלכה
- 1 5 פציעות של אצבעות וכפות רגליים עקב נפילת חפצים כבדים עליהם, למשל נפילת ציוד רפואי
- סיכון מוגבר לתאונות דרכים אצל אחיות העובדות בחוק מהמגורים ונוסעות מדי יום לתחנות ולביקורי בית

סיכונים פיזיקליים

- 6 חשיפה לקרינה הנפלטת ממכונות רנטגן ו/או רדיואיזוטופים; ולעתים גם חשיפה לקרינת UV או IR.

סיכונים כימיים

- 7 חשיפה לחומרי ניקוי, חיטוי ועיקור, היכולה לגרום להרעלות ו/או דרמטוזות ואקזמות
- 7 אפקטים כרוניים הנגרמים על ידי חשיפה ממושכת לתרופות, יוד, חומרים אנטיספטיים, וכו'
- 7 חשיפה לתרופות אנטיביוטיות ולרעלים שונים (פרופיל-אלכוהול, אתיל-כלוריד, וכו')
- 8 אלרגיה ללטקס עקב חשיפה לכפפות מלטקס טבעי ולחומרים/מתקנים רפואיים אחרים המכילים לטקס

סיכונים ביולוגיים

- 9 סכנת הידבקות במחלה מדבקת (כולל מחלות מערכת העיכול, הנגרמות על ידי פרזיטים ותולעים) כתוצאה ממגע קרוב עם ילדים חולים ועם הפרשות המוגלתיות וההפרשות האחרות שלהם
- 9 אינפקציות כתוצאה מחשיפה לדמים, נוזלי גוף, או מדגמי רקמות, היכולים לגרום להדבקות במחלות המועברות באמצעות דמים, כגון איידס, הפטיטיס מסוג B, והפטיטיס מסוג C

בעיות ארגונומיות, פסיכולוגיות וחברתיות

עייפות וכאבי גב תחתון כתוצאה מפרקי זמן ממושכים של עבודה בעמידה, ו/או נהיגה ממושכת לחצים נפשיים ושחיקה, כתוצאה מעבודה בשעות נוספות מרובות, וממגע ממושך עם משפחות בעלות בעיות חברתיות קשות, כולל טיפול בילדים חולים; ובנוסף: הצטברות של גורמים פסיכולוגיים וחברתיים הקשורים לאופי העבודה או למקום העבודה, כולל יחסי אנוש, ארגון העבודה, חשיפה לפשע או אלימות הקשורים בעבודה, עבודה במשמרות, וכו'

רשימת אמצעי המניעה

- 1 נעל נעליים מיוחדות המיועדות לאחיות עם סוליות בלתי מחליקות
- 2 טפל בזהירות מרבית בעצמים חדים; השתמש במכלים בטיחותיים מיוחדים לאחסון מחטי מזרקים עד לסיילוקם. השתמש במחטים בטיחותיות במידה והן מצויות
- 3 התקן מפסיקי פחת חשמליים; הזמן חשמלאי מוסמך לבדיקת ותיקון ציוד פגום או חשוד
- 4 מלא אחר כל הוראות הבטיחות לגבי ההתקנה והבדיקה התקופתית של ציוד רפואי חשמלי
- 5 יש לוודא שכל המעברים הנם חופשיים, שאין בהם חפצים זרוקים, ושניתן לראות בברור דרכם
- 6 ענוד דוזימטר של קרינה מיננת (תג או אחר) כאשר אתה נחשף לקרינה; שמור על כל הוראות הבטיחות שמטרתן הקטנת החשיפה למינימום
- 7 התקן מערכת מיזוג אוויר ביחד עם אוורור כללי יעיל כדי להפחית את עומס החום וכדי להרחיק את הריחות, הגזים והאדים
- 8 על אחיות הרגישות ללטקס להשתמש בכפפות שאינן מכילות לטקס, ולהימנע ממגע עם מוצרי לטקס אחרים
- 9 יש לקבל חיסון מתאים לפי הצורך, לנקוט בכל אמצעי ההיגיינה האוניברסליים המקובלים (כולל אמצעי זהירות למניעת הדבקויות; שימוש באמצעי מגן כדוגמת כפפות, מגיני עיניים ופנים, חלוקים וכו'); רחיצה קפדנית וזהירה של ידיים ושל משטחים שהזדהמו בהפרשות ובדמים; וכו')

מידע מקצועי נוסף

שמות נרדפים (חליפיים)

אחות אם וילד; אחות בית ספר; אחות בריאות המשפחה; אחות בריאות הקהילה; אחות טיפת חלב; אחות סיעודית; אחות ציבורית; וכו'.

הגדרה ו/או תאור העיסוק

אחות מוסמכת הנותנת, במסגרת שירות-בריאות קהילתי, טיפול וייעוץ מקצועי לנשים, תינוקות וקשישים, ולעתים גם לבני משפחה אחרים, במסגרת תחנות לבריאות המשפחה, בתי ספר, מרכזים ומרפאות אם וילד, וגם בבתים פרטיים. מבצעת תפקידים נוספים של אחות הקשורים בשירותי בריאות קהילתיים; מבקרת בדירות המגורים לשם מתן שירותי סיעוד וטיפול, בהתאם להוראות רופא; מדריכה את המשפחות לגבי טיפול בחולים, אמהות, תינוקות וקשישים; מסייעת לרופא בתחנות לבריאות המשפחה; נותנת שירותי עזרה ראשונה במצבי חירום; מטפלת בהסדרת תוכניות החלמה, חיסונים ושירותי בריאות הקהילה האחרים (הערה 1).

תעסוקות דומות ו/או ספציפיות

אחיות המועסקות במחלקות שונות במסגרת בית החולים או המוסד הרפואי/פארא-רפואי, כגון: אחות חדר-ניתוח, אחות תעסוקתית, אחות חדר הרדמה, אחות בית ספר, וכדומה.

מטלות

אבחון; ארגון ותכנון (נוהלי עבודה; וכו'); בדיקה (המצב הבריאותי); ביקור; הדרכה והוראה (תלמידות; אחיות חדשות; וכו'); הזמנה (תרופות); הזרקה; החלפה (אחיות אחרות); הכנה; הנחייה; הסברה; הספקה; הפנייה; השגחה (על תלמידים,..); השתתפות (בכנסים מקצועיים; ימי-עיון; ישיבות,..); חבישה; חיסוני; חיסון; חקירה (אפידמיולוגית, וכו'); טיפול (בפציינטים; בתלונות; בבני-משפחה,..); ייעוץ; מדידה (דופק; חום,..); מניעה; מעקב; מתן (הנחיות; שירותים מקצועיים,..); ניהול; ניקוי; סיעוד (לרופאים, וכו'); סיעוד; עיקור; פיקוח; צפייה; קידום (בריאות); ריאיון; תאום.

ציוד עיקרי הנמצא בשימוש

הספקה רפואית (מזרקים; מחטים; תחבושות; גאזה; פדים סטריליים; אזמלים; פלסטרים; וכו'); מסיכות; סטטוסקופ; ספיגמומטר; ציוד ניטור; ציוד ניקוי וחיטוי; ציוד עיקור; קתטר; שעון; תרמומטר.

מקומות עבודה בהם העיסוק שכיח

בתי חולים; בתי ספר; לשכות בריאות נפתיות ומחוזיות; מחלקות בריאות ברשויות המקומיות; משרד הבריאות; קופות חולים; תחנות בריאות המשפחה; וכו'.

הערות

1. הגדרה זו דומה אך לא זהה להגדרה/תאור תפקיד של אחות בריאות הציבור, המופיע ב-DOT (פריט 075.124-014) והיא מותאמת לתנאי ישראל.

מראי מקום

1. U.S. Dept. of Labor: Dictionary of Occupational Titles. @ Vol., U.S. Government Printing Office, 1991.
2. ILO: Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 3rd. Ed., 1983, Geneva, Swiss
3. ILO: Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 4th. Ed., 1998-9, Geneva, Swiss
4. Occupational Diseases - A Guide to their Prevention. DHEW-NIOSH Pub. 77-181, 1977 (multiple pages - see entry "Nurses" in Index).